

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

V edinstvu je moč.

«EDINOST» izhaja vsako sredo; cena za vsa leto je 4 gld. 40 kr., za polno leto 2 gld. 30 kr., za dreti leta 1 gld. 20 kr. — Posamezne številke pri upravnosti in po trakah v Trstu se dobivajo po 8 kr. — Naročnine, reklamacije in izzrate prejema Upravnštvo »via Zonta 5«.

Vabilo in prošnja.

Z denašnjo številko končavamo preo poletje. Pozivljamo naše prijatelje, naj naročnino za II. polletje takoj pošljejo, in dolžake, naj zaostalino hitro poravnajo, da se jim pošiljanje lista ne ustavi!

H krati uljudno vabimo, naj se nam obilno norih naročnikov oglasi.

Upravnštvo „Edinosti“.

Romanje v Rim.

Danes so stopili v večno mesto romarji vseh slovanskih rodov; prišli so iz širih pokrajin, od bregov Veltave in Visle, Save in Drave, od obal jadranskega morja, iz obeh dežel, ki so nedavno strle turškega robstva žuleče okove ter gledajo veselim očesom v lepo, blagonsko božnost. Poleg visocega kneza koraka prosti kmet, poleg slavnega učenjaka mož, kateremu je neznano, kaj se godi po svetu, pozna le tisoč dolino, v katerej stoji njegova hiša. Zbrani so iz polovice Evrope vsi stanovi slovanskih rodov v zlogi in ljubezni; vsem bije v prsih plemenito srce, vse navdušuje ena misel, ena želja; vsi pošljajo k Bogu gorečo prošnjo: Gospod, usliši našo molitev, da bo v naših zemljah zopet en hlev in en pastir, kakor za časa naših blagovestnikov sv. Cirila i Metoda.

Verska razdvojenost je bila ter je Slovanom že zdaj največja nesreča; ona je šiba, ki nas je krvavo tepla sto i sto let; zasejala je mej bratovske rodove seme obžalovanja vredne svade; dala nas najhujšim sovražnikom v železne roke, ki nas so stiskale i trle, da smo trpeli na vseh udih neizmerne, nedopovedljive muke. Žalostna je bila osoda tolcega, tako razumnegi i plemenitega naroda, ker na lastnej širnej zemlji po večem ni bil lasten gospodar, ampak služil je ptujcem ter prelivom dragu kri, da je svoje zatiralec branil silovitih napadov divjih narodov, ki so vreli iz Azije; da, še danes se mora z uma svitlim mečem bojevati za prirjene pravice.

Od tiste dobe, kar je prelomil Svatopluk šibke Šibice, živel je v temi, v groznej temi! Danes mu rumeni zarja ter ga kliče na delo. In on se probuja i mane oči; solnce mora za-

sijati i pozlatiti njegove gore! Čas je, da se mu vrne staro moč, da vstane, ide na delo ter sveto služi svetej domovini.

Romarji, ki so danes stopili v večno mesto, katere sprejme sv. Oče, i ki od njega prineso blagoslov vsemu slovanskemu svetu; zde se nam podobni romarjem sv. Cirilu i Metodu. Ta dva sveta moža sta prišla v Rim zatožena, a vrnola sta se opravljena i čista, sam papež ju je očitno poohvalil z besedami: »Literas slavicis jure laudamus.« — Naši romarji sicer niso zatoženi, ampak presrečno in v velikim veseljem bodo tam sprejeti, oni niso prišli v Rim opravljevat se, ampak zato, da izreklo sv. Očetu vseh slovanskih narodov zahvalo za dobrote, katere izvirajo iz papeževe enciklike o sv. Cirilu i Metodu. Kakor sta se iz Rima vrnola slovenska apostola z velikim vspahom, enako se vrnó tudi naši romarji; prijateljska vez, katero so mej sabo sklenoli, tesnejše bo vezala vse slovanske narode; pomirljivi duh, kateri v Rimu njihova srca napolni, blagodejno ho vel čez vse širne pokrajine slovanskega sveta, ogreval vse katoličane ter tajal ledeno steno, katera stoji še med njimi i pravoslavnimi Slovani. Gorki žarki pomirljivosti i sprave morajo raztopiti to nenaravno, nesrečno steno, ker jo je postavil zavisti i dražljivosti ludobnega duha; kar je sovraštro poslavilo, to mora ljubezen podreti; sovraštro rodile zlo i gorjé, ljubezen veselje i blaženost. Iz te resnice je Slovanstvo tisoč let zajemalo prebitke skušnje in čas je, da spregledamo i popravimo, kar smo zagrešili. Široko je polje, žetev bogata, na delo sè srpom sprave, pomirljivosti i ljubezni! Most se mora postavili čez deročo reko, ki loči pravoslavne od katoliških Slovanov, delo ni nemogoče, postavljena sta uže na obeh obrežjih dva najtrdnejša stelbra, sv. Ciril i Metod.

**Govor gosp. Jirečka,
specjalnega poročevalca o šolah na Primorskem.**

*Na Primorskem so take razmere, da jih ni mogoče v resnici dobro umeti, ako se ne ozremo na prejšnje čase. Pred l. 1848 je imela Primorska namestnika, katerega nam je pričevati najimenitnejšim avstrijskim državnikom. Grof Stadion je bil pregledal primorske razmere tako jasno in natančno, in poprijel se je bil za to takih pripomočkov, katere moramo zaznamovati

ko najprihernišo. (Dobro! na desnej.) On je skrbel za to, da so se bile napravile šolske knjige v vseh jezikih primorskih, knjige, katere nam je pričevati najboljšim delom starejša šolske književnosti, in sicer ne le v italijanskem, temveč tudi v hrvaškem, slovenskem in nemškem jeziku. Ustvaril je bil v Trstu posebno šolsko zalogu, katero so pozneje žalibog opustili zarad tehničnih zaprek. Temelj je bil ustanovil grof Stadion, in ko bi bili nadaljevali v njegovem duhu, preverjen sem, da bi bili na Primorskem uže na drugem stališču. (Prav dobro! na desnej.) Stavek Hammer-Purgstallov »Austriacum sum, nil Austriae a me alienum puto« bil je Stadion izvrstno vresničil prav v politiki, katero se je držal ko namestnik v Trstu (vrlo dobro! na desnej), in povdarijati moram, da bi se jaz štei srečnega, ko bi se v sedanji dobi enako postopalo (dobro, dobro! na desnej) v Avstriji in zlasti tudi v Primorju. — Nočem se dotikati zunanjih razmer, ali toliko je gotovo, da na Primorskem je potrebno in za naše položje nelzogljivo, da se tam slovanski živelji ojačajo; ojačti pa jih ni mogoče drugače, nego da se v polni meri podeli suum cuique (vsakemu svoje). Dajte Hrvatom, kar je njih, dajte enako Italijanom, Slovencem pa tudi.

G. naučni minister je po pravici odvračal misel, kakor bi hotela vrla ponemčevati na Primorskem. Jaz sam mislim, da kaj takega avstrijska vrla načinjava; ali nižji vladni organi se v tem prašnji ne ravljajo vselej tako, da bi jih mogel človek poohvaliti. Na Primorskem, kakor v obči v južnih pokrajinah je ljudski jezik zunaj mest, na kmetijah, slovanski, v Dalmaciji, hrvaški, v Primorji hrvaški in slovenski. Mesta so italijanska, v nekdanji beneški zemlji je ital. živel se ve da prodrli nekoliko tudi mej kmete. Umevno je, da se je Ital. živelj oprijel tudi na takih krajinah, do kamor ne bi imel bil pravice prodrijeti.

Za ta del bi utegnoljaz povedati mnogokaj, ali biti hočem kar je mogoče kratek. Da se italijanski živelj ne zaplodi čez meje, treba je podeliti in varovati popolno enako pravico slovenskemu prebivalstvu. Zloraba je, ako se slovenskim prebivalcem vsiljaje njim tuj jezik s tem, da se agituje po občinah. (Res, resnično je tako! na desnej.) Obetje imajo pravico določevati, v katerem jeziku naj se vzrejajo ujih otroci; občine imajo zato pač tudi svojo besedo, ali vrla naj gleda, da se načelo državnega temeljnega za-

kona ne prezira, da se tedaj otroci ne silijo v ljudskej šoli k poduku v tujem jeziku. Nauka in odgoje pa ne boste drugače pospeševali, nego na podlogi materinega jezika. (Dobro! dobro! na desnej.)

Jaz sam sem skušal, kaj se pravi, ako se otroci podučujejo v neznanem jeziku; meni je tedaj mogoče razsoditi, kako teško se človek uči v tujem jeziku, in jaz menim, da ni na svetu pedagoška, ki bi zastopal načelo, da je mogoče veselno podučevati v ljudskej šoli, ako se otrok uči v neznanem, tujem jeziku. (Dobro! dobro! na desnej.)

To, gospoda moja, so moja načela, katera morajo postati in ostati merodajna za Primorje.

Dela poslanske zbornice.

Od velikonočnih praznikov, t.j. od 28. aprila, kar se je poslanska zbornica zopet odprla, imela je 27 sej ter je precej nalog rešila. Rešene so bile namreč vladne predloge: državni proračun in finančni zakon za leto 1881 poleg več predlog gledé poznejega kredita k temu zakonu; zakon zastran vredbe plač profesorjev na državnih srednjih šolah; zakon zastran olajšav vojaških osob v primerljavi mobilizacije; zakon zastran pobiranja davkov meseca junija; od gosposke zbornice vrnezi zakon o oderuštu in točenju pijač; zakon zastran gališke poprečne železnice; tako imenovani zakupni zakon; zakon za varstvo upnikov zoper oškodljiva dela dolžnikov; zakon zastran okrašenja novega parlamentnega poslopja; zakon zastran grofovsko-Goluchovskega fidejkomisa; dogovor z veliko Britanijo zastran vzajemne podpore mornarjev; trgovska pogodba z Nemčijo, in zakon zastran vredbe apreturnega ravnanja; zakon zastran pravškega vsečilišča in poznejši kredit za to vsečilišče. Samostojne predloge: Predloga poslanca dr. Roser, zastran prevredbe zastavnic in vredbe zavarovalnic; poročilo vodnostavbenega odseka zastran vredbe Donave; poročilo železniškega odseka, zastran češko-moravske poprečne železnice in zveze dalmatinške železnice z avstrijsko-ogrskimi železnicami; Lienbacherjev predlog (vrnen od gosposke zbornice), zastran okrašenja šolske dolžnosti; 10. letno poročilo kontrolne komisije za državni dolg in poročilo imunitetnega odseka, zastran sodniškega postopanja zoper poslanca grofa Dürckheim. Do

Podlistek.

Delo sv. Cirila i Metoda.

V spomin 5. julija 1881.

Spisal Jaromir Volkov.

I.

•Slovensko pismo stvorila,
Slovane prosvečavala:
Oj sveti Ciril i Metod!
Slovane prosvečavala.»

Tam doli na toplem Jugu, kder bode skoraj strta petstoletna divja turška sila; tam, kder vshaja našemu narodu z ruskim lavorom ovenčano i pomlajeno božje sonce, da raztaja za vselej tujo ledeno skorjo; tam doli v onej plodonosnej zemlji, kjer steza poluostrov iz Macedonije tri suhe roglje v egejsko morje: — leži na skrajnem koncu morskega zaliva znamenito trgovsko mesto Solun.

Solun je še zdaj stolica vezirju, vrhovnemu vladiku in evropskim konzulom. Mesto je Bolgarom skoraj to, kar nam Slovencem imenit Trst; razloček je ta, da imajo Bolgari v Solunu svoje učilišče, v našem Trstu pa do zdaj še slovenske učilišnice nemamo! V Solunu je še nekaj Turkov i Turčinov, v Trstu pa nekaj Lahov in Italijančev. Mesto je bližu toliko, kakor naš Trst, a v splošnem napredku je daleč zaostalo, kakor vsa druga mesta pod gnijilim turškim gospodarstvom, saj pravi pregovor: »Kamor turška noga stopi, trava več ne raste.«

Res je v Solunu še zdaj nekoliko tuje mešanice: Grkov, Turkov in Albancev, ali mesto ima vsled svoje velevažne primorske lege i bližnjih slovenskih pokrajin vendar le veliko božnost za Slovane. Mi živo verujemo, da prej all slej pride Solun marljivim i čvrstim Bolgarom v stalno vlast. Potem stoprva postane imeniten v svetovnem napredku, kakor ni bil poprej še nikdar.

Solun pa nam je v drugem oziru preimenitno mesto: tukaj je tekla zibelka sv. bratov Cirila i Metoda, katerih živenje naj tukaj na kratko popišemo.

V 9. stoletju je živel v Solunu po rodu, službi i bogastvu jako znamenit Grk, imenom Leo. Bil je prvi carjev činovnik. Njegova soprga, katere imenuj nam zgodovina ni ohranila, bila je, kakor nekatere okolnosti kažejo, rodom Bolgarkinja. Roditelji so imeli sedem sinov; najmlajši od teh, po imenu Konstantin, pozneje nazivan Cirilom (tako ga hočemo v tem spisu tudi dalje imenovati), bil je porojen l. 827; priletniški od njega pa je bil Metod, kateremu je grški car izročil upraviteljstvo nad Slovani, živečimi v Solunu i njegovej razprostranej okolici.

Metod pa se je k malu naveličal visoke posvetne službe, v katerej je imel knežje dostojanstvo; bil je tih, ljubil je mirno živenje, zato se odpove carske službi ter stopi v samostan.

Ciril je bil na očetovem domu prav skrbno in odlično vzrejen. Blag po srcu i umu, hrepnel je osobito po vednosti, resnični učenosti i vzvišenih jasnih nazorih. Pa jedva 14 letnemu umre oče Leo.

Tu naj mimogrede opazimo, da se je v Leonovej družini govoril grški in slovenski jezik. Ciril i Metod sta tedaj umela i govorila slovenski jezik uže v svojej nežnej mladosti pri vlastnej

majki. Še nam je treba omeniti, da je bila dobra polovica tedanjih solunskih bivateljev slovenske narodnosti.

Odlidno Cirilovo živenje i modro vedenje se je tedanjeg grškej carinji Teodori toliko omililo in priljubilo, da je vzela tega mladeniča, po nasvetu prvega dvornika Teokista, na cesarski dvor za družbo svojemu še maloletnemu sinu Mihajlu, s katerim se je tudi v raznih vedah dalje naobraževal. Njiju učitelji so bili najslavnejši možje, kar jih je imelo tedanje grško carstvo.

Ciril je imel izvrstne zmožnosti, koje so se mu začele zgodaj razvijati v zrelo učenost; kajti uže v 24. letu je bil sprejet v zbor grških modrijanov, kar je bilo v onem času redko i mlačnični zelo imenitno odlikovanje.

Dovršiši na carskem dvoru visoke šole, sprejme službo knjižničarja v patrijarhalnej cerkvi sv. Zofije. To službo pa le malo časa opravlja, na tihem se umakne k svojemu bratu Metodu v samostansko živenje ter se tam z veliko marljivostjo pripravlja za svečeniški (duhovski) stan.

Cirilova zgovornost i globoka učenost pa ni ostala skrita, ampak zaslovela je mej širokim svetom; zato ga njegovi prijatelji i prvi dvorni dostojanstveniki nagovoré, naj se vrne iz samotne celice zoper mej svet. To stori ter sprejme učiteljsko stolico v Carigradu.

Ciril stopi mej prepričajoče Saracene ter jim verske resnice, o katerih so se pričali, popolnom razjasni, preprič modro razsodi, ter protivnike slavno premaga. Saraceni prepričljivi pa, od jeze, sramote i nevoščljivosti zaslepeli, stregli so Cirilu po živenju, ostrupili so mu pijačo; ali Bog sam ga je varoval i ohranil, da se mu ni nič huilega zgodilo,

prvega branja sta prišla: predlog grofa Hohenwarta, zastran pravice poslanske zbornice o potrjevanju volitev in predlog poslanca Zeithammer, zastran predrugačke voilnega reda za državni zbor glede skupine volilcev včilcega posestva na Češkem. Rejeni niso bili: vladni predlog, zadevajoč novi civilni pravni red, predlog glede pospeševanja deželne kulture pri vodnih stavbah, potem predlog poslanca Furlan-Kranz, zastran podaljšanja obrokov pri ugovorih.

Dopisi.

Iz Metlike 16. junija.

V našem kraju je bila 27. m. m. strašno huda ura, z dežjem in s točo; na nekaterih mestih je bilo vse zaplavljeno, da se tolice načala stari ljudje ne spominjajo. — Dva dni poznej se je v poznej noči proti Karlovcu videv velik požar, in kakor slišimo, pogorelo je 5 velikih poslopij na Šrangi blizu Reke. V onem kraju je vsako leto več požarov, in ljudje živé v vedenem strahu. — 1. junija je šel nek zidar po rodu Furlan iz Vidma, o »zdravi Mariji« k vodi, in na mestu, kjer ni ravno globoka, legel je v njo, sumi se, da se je hotel sam umoriti, ali se mu je pa pamet zmešala, ker je malo dni prej vstal od legarja; k sreči so ga zapazili in izvlekli, ter po naglem prizadetju zopet obudili k živenu. Peljali so ga potem v zdravnišnico v Karlovci.

Metlika leži, kakor znano, blizu hrvaške meje in vojaške granice, ter ima vedno veliko troškov in nadležnosti, da se ubrani živinske kugi, ktera pogostoma onkraj razsaja. A pravi sitneži so nam tudi tako imenovani Vlahi, kateri se čedalje bolj selijo meji nas, posestva kupujejo, a zoper Kranjce kažejo pri vsakej prilikov sovraščino in zaničevanje. Manjka jim vsaka onika in vladnost. V obilnem številu prihajajo tudi k nam na sejme, in gorje, kader so se ga nalezli v katerej krmi, brez psovki in tepeža ne ostane. Tako so se zagnali 7. t. m. v fanta, kateri jim je po naključju kupico vina raz mize prevergel, in ga grdo tepli, dokler ni dobil pomoči; zdaj pa je nesrečen v svojej jezi zgrabil kol, in udrihnol enega Vlaha tako po glavi, da je 36 ur pozneje dušo vzdahnol. Da bi pač v prihodnje posvetna gosposka enake žalostne slučaje po svojih stražnikih zabranjala. Naj bi pa tudi Kranjci več ne zahajali v ono krmo, katere gospodar (Vlah) se proti njim vedno oholo in zaničljivo vede!

V Zalogu dne 20. junija.

V petek po sv. Telesu tri četrt na šest so bile, kakor vsak dan ob tem času, pregraje ob cesti, ki drže nad našo postajo čez Železnično progo, zaprte in privozila sta: mešanec iz Ljubljane in nagič št. 4 z Dunajem. Zadnji voz mešancev ni bil še mino pregraj, ko dve zali 20 in 22 letni deklici, fabriški delalci v papirnicu na Vevčem (Josefthal) pod pregrajo smuknete in tečete okolo zadnjega vozu, da bi prej čez železnicu bile. V tem trenotji pa po nasprotnem tiru naglič prisopila in takoj jedno teh dekalk objame in pod se spravi. Druga je še zdrave pote odnesla in pravi, da jo je tudi uže za obliko grabil, kar se mi pa nič kaj verjetno ne zdi, kajti, kar naglič pogradi, tudi obdrži in po svoje obdelu. Uboga revica je prišla pod kolesa. Čez život je bila kakor presekana, prsti na levej nogi so bili odvoženi, pljuča in drugo drobovje je ležalo rastreseno po tiru in desna roka je bila pretrta, kakor zvita maljudova ali bekasta vitra.

Ciril, vrnivši se od Saracenov v Carigrad, ne sprejme več učiteljske stolice modroslovja, ampak krene k svojemu bratu v samostan.

Ker sta bila Ciril i Metod po majki *najbrže* rodom Slovana ter nista imela uže več let živega očeta, verjetno je, da sta se prav takrat po lastnem nagibu pogovorila, odločila i pravljala za veliko božje delo, namenjeno rodnom bratom Slovanom. Živa materina beseda, vcepljena v plodovito nežno srce, razvela se je zdaj iskreno pri najbolj ugodniših okolinostih pri Cirilu i Metodu v dejansko narodno ljubezen, katero sta pozneje v vsem svojem živenu učila i z lastnim izgledom utrjevala.

Zgodovinsko je potrjeno, da je bil Cirilov i Metodov oče rodom Grk, ali da ni bila njuna majka rodom Bolgarkinja, tega ne more dokazati noben zgodovinar. Grški imeni Kyrill i Method tudi nisti merodajni za ta dokaz.

Uže 1. 855 sta pričela sestavljati Slovanom Azbuko t. j. bolj prikladna pismena, nego so bila dosedanja glagolična, oziroma Hironimova.

Kaj je bilo pred Cirilom i Metodom v slovanskem jeziku z glagolico napisano, tega ne vemo; mogoče, da nam bodočnost na tem polju kaj nepričakovanega odkrije.)

Ciril i Metod sta na temelju starega *ustara* i s pomočjo glagoličnin, oziroma slovanskih zvukov, našemu jeziku pravpisna i slovnica pravila še bolj zbrusila i stalno vredila; to delo sta dovršila okoli 1. 858; a do 1. 862 sta preložila iz grščine na slovanščino sv. blagovestje i večinoma bogoslužbenih knjig.

) Najnovejše preiskave pa to trditev zaradi starosti Glagolice i Azbuke ovračajo, zato se tukaj ne spuščamo v daljše pretresavanje tega predmeta.

Prvi razmesarjene, da me je še danes groza, ako se žalostnega prizora domisljam.

Pravijo včasih kakemu človeku, da bi bil neumen kakor osel, a bogami, osel ostane dotle pred pregrajeno cesto, dokler se pregraja ne odpre in potem še le dalje koraka. Človek pa, ki naj bi bil krona vsemu, kar je prišlo iz stvarnikove roke, prav ta človek pa ne umeje debele besede, ki pred njim leži in molče pravi »Stoj!« ampak meni in telu nič čez njo ali pod njo v lastno nesrečo hiti. Menim, ko bi bilo tudi v Evropi tako, kakor je v Ameriki, da bi železnice ne bile nič ograjene in tudi čuvajev ne bi imele, čuvali bi se ljudje sami bolj, nego jih čuva sedaj pregraja, deska na kolu, ki ima cele litanije na sebi; čuvaji, ki nad sitnimi in predernimi ljudmi vsled svoje službe kolnejo in Bog ve kedo še vse. V Ameriki je povsed pri križempotih postavljen steber, na njem bela deska z svarilom: »Čuvajte se!« In istina, malo se čuje majhni nesreči čez atlantski ocean. Kendar je o kakej nesreči brati, uže je taka, da se cel vlak prekpicne po kakem navalu v brezdro.

Sv. Medard letos vestno drži besedo, da gre po 40 dni dež, ako je na sv. Medarda dan. Vreme hladno, nebo večjidel čez dan oblačno, dež kadar in kakor se mu ljubi, sem ter tja tudi nekoliko pobliška in pogrimi, noči pa vedno jasne; vse to je prouzročilo hladno vreme, da je žito in drugi sadježi nekoliko zaostalo od drugih let, kljubu temu pa je vse lepo. Pšenica po mnogih njivah polega, ječmen bi imel biti uže o Kresu zrel, pa ga bo menda še le sv. Peter žel, da ga bo.

Kar je črna zemlja dala, vzame črna zemlja spet. Naš v obče priljubljeni godec, ki ni bil godu, svatovščine, semnja, da tje bi ne bili vabili ga, godec Korel je temu svetu figi pokazal ter se na oni svet preseli. Revež se je letošnji predpust pri svojih burkah, kder je bil strokonič, brez primere pretiral, na pepelnico obležal in včeraj umrl. Bog mu daj dobro za vse vesele ure, katere mi je rajnki pripravil. Zdravi smo pa še dosti, kmetje kakor gospoda, kar se tudi o Vas nadeja Vaš

Radoslav.

• Kraškega roba dne 20. junija.
(*Nekaj iz mojega dnevnika; — hudiča mislijo klicati; — nekaj o pogozdovanju Krasa.*) Bilo je 11. februarja 1877, ko sedim mirno o raznih domačih pogovorih z svojo družino in nekimi sorodniki uže pod noč v svoji hiši, ko kar naglo vstopita dva finančna stražnika brez navora, duri zapreta ter začneta ne le mojo prodajalnico, temuč vso hišo brez spremjevalca preiskovati, ter si vso prostost po istej prilastiti; in ko naletita na 4 kose (štroke) sladkorja, takoj si ga brez vseh nadaljnih prašjan ko kontrobant prilastita. Potem me začeta prav surovo napadati ter na vse načine siliti, da moram sladkor sam z njima nesti, in ko se jaz, ko edini varuh družine in imetja z odgovorom uprem, da meni ni le nemogoče hišo in prodajalnico brez ponočnega varstva pustiti, marveč da mi tudi zdravje tega ne dopušča; začela sta celo z orožjem v me tišati in z napeto puško v mene meriti. Mislimi mora tedaj vsak, kakošen strah in groza mora v takem slučaju človeka pretresti. — Ima li finančna straža toliko moč, tega ne vem, — pa ko bi jo tudi imela, ne mogla bi se je tako predrzno in divjaško posluževati, ker tako ravnanje je podobno turškemu, a ne krščanskemu načelu.

Tožba je bila sicer nemudoma vložena, in vendar, če tudi je uže 4 leta minolo, ni je še visoko c. k. finančno vodstvo rešilo; moje blago

leži še sedaj nekdé, če prav sem uže večkrat ustimenio in pismeno za isto prosil.

Zbrala se je tukaj na Kraškem robu neka družba, ki si je s precej obilimi troški priskrbelo neko staro knjigo, ki ima baje tako moč, da more budič iz njegovega brloga poklicati, ter ga zarotiti, da jim prinese toliko denarja, da bi se moglo z njim vse kraške rane in dolge pokriti. — Nu, sedaj bodo pa Kraševci vendar srečni, ko ta družba toliko denarja dobli; nasproti bo pa gorje oderuhom, katerih se na Krasu tudi ne manjka. — Ko si je ta družba uže v glavo vtepla, da ima toliko moč do hudiča, zato bi jaz svetoval, naj se z njim pogodi, da bi kraško kamenje, ki ga je nesoč iz ogrskih ravnin, ko se mu je bisaga pretrgala, po Krasu raztresel (taka je kraška govorica), v globino morja spravil, ter po vsem Krasu, kder sedaj skalnata zemljišča leži, vsaj za 20 centim. visoko zemlje nasul. Tako bi po mojem mnenju bil Kras srečnejši in bi se ga še naši potomci veseli, ker denar je nestanoviten in zapeljiv, — vsakakor pa Bog daj norcem pamet!

Naši gozdarji na Krasu se na vso moč pripravljajo kraško kamenje in kraške goljave, pa večjidel le z borovjem pokriti, kar pa Krašovca, ki ni vajan z smolo barantati, prav nič ne veseli; — in zares pogozdovanje na Krasu tako napreduje, da je skoro leto za letom na slabšem; kar se spomladi zasadni, poletna suša večjidel uniči in tako se občinski pašniki in užitki le kvarijo in ne boljšajo, pa pri vsem tem se še vedno novi prostori devajo v prepoved, če tudi je dognana stvar, da je pogozdovanje Krasa pri vseh ogromnih troških po sedanjih načelih brezvzposteno; poleg tega se pa kmetu s tem jemljo še najboljši pomočki za živinorejo, katera je edina podpora kmetu, ki se z vednim kopanjem jam muči ter nadleguje in sili, da si sam mora svoja zemljišča kvariti in potrebne užitke kaziti.

Visoka vlada naj bi se tedaj o nevspešnem pogozdovanju Krasa blagovolila prepričati i naj bi pogozdovanje po sedanjem načelu ustavila, ne pa občinam prošenj o razdelitvi pašnikov zavračala, še nagovarjala naj bi k temu, ker razvidno in dokazano je, da kmet, ko dobli občinska zemljišča v lastnino, zna najbolj proračunati, kateri prostori imajo kako vrednost; te on kolikor mogoče počisti, in tudi zasadni, če so za to; in le na tak način bi bilo kaj upanja, da se Kras kedaj zboljša, nikakor pa ne po načelih sedanjega pogozdovanja, to je večletna skušnja vsakega, ki mu je stvar le nekoliko znana, do celo prepričala. Ako pa visoka vlada vendar še misli za pogozdovanje Krasa kaj potrositi, veliko več vspeha bi imela, ako bi marljive posestnike podpirala, da bi kraška skalnata zemljišča čistili in pogozdovali, ker le vlastnik zemljišča more najbolj skrbeti in paziti, da ne bode njegov trud in delo zastonj, ampak da bode leto za letom več užitka od njega dobival.

Ko o zgoraj omenjeni družbi pozvem, kako se jej stvar o hudiču sponese, poročim, ako vam drago.*

J. R.

Na Dunaju dne 16. junija.

Denes so bile po vsem krščanskem svetu procesije, kakoršna je pa tukaj na Dunaju, kaj tacega človek pač drugod ne vidi. Uže zjutraj po 6. uri je zaprla konjica ulice, vojaški špalir od dvora do cerkve sv. Štefana je stal gosto, da se je napravil prostor za sprevod. Ob 7. uri je bilo uže na tisoče ljudi nagnjenih za hrbotom vojakov, iz zvonikov je donelo lepo ubrano zvo-

*) Prosimo.

(Uredn.)

njenje, iz stolpa sv. Štefana je bobnel glas imenitnega, iz turških topov ulitega zvona. Stoprocent poludevetih se je začela pomikati procesija po ulicah: vse fare s svojimi praporji in duhovščino, potem otroci iz izobraževališč z vojaško godbo, ki jih je pri petji spremjal, pomikali so se počasi proti dvoru. Za temi je bilo vse v velikem blesku: prvi plemenitaši iz vseh dežel cesarstva, okrašeni z raznovrstnimi redi, generali in druge vrste vojašča vse v paradi sčetni kolani in dragočeno opravo. Za temi je na konjih jahala cesarska straža, vsa v zlatu, najprej ogerska in za to avstrijska, za katero so šli ministri. Pod nebesom je šlo več škofov, v sredini dunajski kardinal, ki je nosil majhno dragoceno monstranco. Prvi za baldahinom s svojim spremstvom je korakal cesar, v roki s zelenim vencem ovito svečo. Vsi generali, svedovalci in drugo visoko osobje so imeli sveče. Človeško oko je preokorno, da bi si moglo vsako posebnost ogledati, ne ve, čemu bi se bolj čudilo, krasnej opravi ali brezštevil redov in biserjev, s kratka: dunajska procesija se lahko imenuje zlata ali biserna procesija. Nazadnje je jahal oddelek ulancev na brhkih konjih in za tem oddelek naših kranjskih fantov Kunovcev, katere imajo Dunajčanji posebno radi, večkrat se sliši: »die feschen Krainer.« Ptujcev je na stotine na Dunaj prišlo gledati sprevod. Tribune so bile postavljene povsod, kder je le kak prostorček bil, in vse napolnjene. Vreme je bilo ugodno, da si je prej ves teden deževalo in mraz bil. Popoludne je vse iz mesta urelo, vsakih 5. minut se odpelje zavrnji vlak po južnej železnični, druge tri železnicne imajo enako vrejeno. Parniki vozijo gori in dol po vellej Donavi, v prater in v druge kraje. Človeku, ki ni še kaj tacega videl, zdi se nov svet.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Visoka politika zdaj nekoliko miruje; očojni lisi, dedčina poprejne sisteme, še vedno stara načela razširjajo in zagovarjajo, ne da bi novo vlado podpirali, katera jim jaslica napoljuje; grof Taaffe bo moral enkrat odločno v to gnezdo dregnoti.

Tim huje pa Nemci v malih mestih svoj nauk razširjajo. Te dni je imel v Ptiju na Štajerskem »Deutscher Verein« iz Gradea svoj potovanec zbor, katerega so pohodili tudi Nemci ali slovenski renegati iz Maribora, Celja in od drugod. Mej drugim so sklenoli, da morajo srednje šole izključljivo nemške biti. Velik politik Hans Michelič (Janez Mihelič iz slovenskih goric) je trdil, da enakopravnost v državi ni možna itd. Škoda bi bilo za papir, modrost tega in drugih ptujskih državnikov na široko razkladati. Mislimo pa, da bi bilo umestno, naj slovenska stranka na Štajerskem prav v Ptiju sklice kontrazbor, na katerem naj se razlega nasproten glas; za vsakim nemško-nacionalnim zborom kontra zbor.

Mimogred naj omenimo, da je tudi osem nemških profesorjev iz Maribora svoj veljavjen: »Tako je« pristavilo.

Avtonomistični lisi povdajajo, da bo treba v gospodsko zbornico poklicati nekaj takih elementov, ki bodo miroljubno vlado podpirali.

Enako potrebno je tudi ministerstvo dopolniti s spremnimi in odločnimi moži, ki bi se pa naj tudi odlikovali v govorstvu; da bodo v pravem času v državnem zboru mogli nasproti občutljivo zobe pokazati.

Krščanstvo tudi bolgarski car Boris I njegov narod; govorica da ima Bolgarija take učitelje, ki služijo liturgijo v narodnem jeziku — raznesla se je nagloma tudi daleč tja mej slovanske kneze: Rastislava, Svatopluka i Kocelja.

Vistem času so na Moravskem i Panonskem kristianili naše ljudstvo latinski i nemški škofovi s svojimi pomagači; ali s prav slabim vspohom. Neznačoči ljudskega jezika, podučevali so Moravane v tujem nemškem jeziku, bogoslužbena opravila pa vršili v nerazumljive mrtve besedi, ki ni šla od srca i teda tudi srca našla ni.

Potujčevanje Slovanov se je tedaj najbolj pospeševalo z razširjevanjem krščanstva.

Če pomislimo, da so nam Nemci svoj jezik od nekdaj v šole z velikim naporom vsliljevali i ga nam še vsliljevo; če pomislimo, da pri vsej napetej nenaravnej sili niso mogli našega ljudstva ponemčiti; če pomislimo, da se Nemci še dandas očitno i surovo protivjo pravičnosti: moramo spoznati, da je ta nemška krvica uže starodavna, globoko vkorjenjena, i da nam je prav zaradi tega treba velike stanovitnosti, da se to zlo ne bode širilo, ampak vedno menjilo.

Slovenski knezje Rastislav, Svatopluk i Kocelj se vzajemno pogovoré ter poprosijo grškega carja Mihajila III. naj jim pošlje nekoliko slovanskih učiteljev, pristavljajoč: »Naše ljudstvo se je poganstvu odpovedalo i pokristianilo, a nema učiteljev, ki bi v našem jeziku krščansko vero razlagali. Prosimo tedaj, pošli nam takih učiteljev i tacega vladika, ki bodo nas umeli.«

(Dalje prihod

Hrvatski sabor se je sešel in je imel uže jako burne seje; reško pršanje in vtetovljenje vojaške moje da povoda dovolj, da nastane blisk in trest.

Film. baron Beck je imenovan glavarjem generalnega štaba avstrijske armade; imel bo večje pravice nego njegov prednik.

Vnajne države.

Važne novice dohajajo iz lepe *Francije*. Pariske dogodbe so razmere mej Francozi in Italijani nekoliko poostrije; Italijani ne morejo pozabiti, da jih je bratovski romanski narod nekoliko obril, da si menjijo, da so prebrisane glavice, namreč Italijani; vseled tega srda se dogajajo tepeži mej njimi in Francozi; v Marsellu je uže tekla kri; tudi drugod se ta dva naroda srpo gledata.

Na Nemškem so se začeli volile gibati. Kmetskemu zboru v Grosswallstadtju je Bismarck pisal: Izvedenje našega skupnega gospodarstvenega programa je odvisno od podpore kmetskega prebivalstva. To je večina prebivalstva Nemčije; ono je dosti močno, da postavnim potem zavaruje interes vse države, ako voli zastopnike, ki hočejo pospeševati nemško delo itd.

Iz *Petrograda* sejavlja, da se je Ignatiev izbral novih pomagačev. Delajo se priprave, da se zemstvo pozovejo v sodelovanje in sicer za zdaj z svetljocim uplivom; pozneje se pre prepusti važnejše stvari na njihovo odgovornost.

Veliki knez Mihajl Nikolajevič je tja došel po 18 letnem poslovanju ko namestnik v Kavkazu; zapustivši svoje mesto je dobil mnogo dokazov naklonjenosti ondašnjega prebivalstva.

Bolgarska ministra Cankov, Karavelov sta se telegraščno obrnola do Ignatjeva in se potožila zoper Battenberga, Ruski minister jima je svetoval, naj se obrneta do kancelariji ali ruskega zastopnika v Sofiji in hkrati svetoval, zajedno s knezom, od vse Evrope prepoznamen, na blagost mlade Bolgarije delati. Po dopisu Bezenšekovemu v Narodu sodeč si moramo misliti, da strank na Bugarskem mora vsaka izmej dveh nekoliko na prsi potrktati, in vest izpraševati. Žalostno bi bilo, ko bi poddedovani slovenski greh, nesloga zadrževala napredek Bolgarije.

Gambetta in Ferry sta pri banketih govorila. Gambetta je dejal, da je ljudstvo srečno; v 10 letih je močno napredovalo; tedaj bi osobni prepiri ne smeli zdaj republike zavirati. Ferry, ministerski predsednik, pa meni, da se vlada ne bo mešala. Gaslo pri volitvah ne bo niti revizija ustave niti razcepljenje.

V nekaterih mestih na *Italijanskem* se godě demonstracije proti Francozom radi dogodeb v Marselli; največji neredi so bili v Turinu, Palermu in Napulju. Francoski in italijski ministri da zagotavljajo mej seboj, da hoté dočiune vlade za »priateljske razmere« skrbeti!

Na Španskem so ponudili 6000 židom ruskim stalno domovino. Slovani židov prav voščimo drugim.

Rumunci so dobili nove liberalne minstre. Grško-turško mejno pršanje je dotle dozorelo, da je mogla mejnardna komisija pot nastopiti.

Na Irskem je postal mirnejše, morda so bila poročila pretirana; pa agrarske razmere se morajo vsakako temeljito predragačiti.

DOMAČE STVARI.

Romarji, potujoci v Rim. niso prišli v Trst uže v nedeljo, ampak po promenjene vožnji, v pondeljek popoludne ob petih. Mej Slovenci je bil tudi slavni starček Matija Majar, ki je bil nekdaj tudi v Moskvi. Imeli bi bili priti v Trst uže okoli treh, a zamudili so se v Ljubljani, kder so imeli v Šenklavskoj cerkvi mašo, pri katerej so peli v češkem, poljskem in rusinskom jeziku. Na kolnici v Trstu jih je čakala velika množica; od tod so šli v razna stanovišča; na večer je bila pri »Zelenem hribu« skupna večerja z muziko in petjem. Vtorek ob treh in osmih zjutraj so na dveh Lloydovih parnihih po gladkem morju odpeljali v Jakin.

Glavni zbor društva - Edinosti - v Komnu je bil zadnjo nedeljo dobro obiskan, zelo zanimiv in velevažen. Na njem so se Kraševci vrlo dobro vedli ter pokazali, da prav dobro vedo, kaj njim i sploh Slovencem treba. Jako zanimive in bistromne razprave tega zborovanja priobčimo pozneje.

Davki v Trstu. Meseca aprila so se plačali v mestno blagajnico ti le davki; Vžitninskoga davka 161.097 gld. državnih davkov 168.047 gld. občinskih davkov 41.800 gld. mestne mitnine 1869 gld. in klavine 3814 gld.

Zenski licej v Trstu. Solski odsek mestnega zobra je nasvetoval, naj se žensko učiteljišče v Trstu odpravi, namesti njega pa ustanovi ženski licej, ki bi imel deset razredov; zapovedani predmeti naj bodo ti le; veronau-

moral, italijski, nemški in francoski jezik, zemljepisje in zgodovina, naravoslovje, aritmetika, geometrija, risanje, pisanje, gimnastika, petje in ženska dela; nezapovedani pa; angleški jezik, muzika in ples. — Slovenega jezika tedaj še majstrostvo; nezapovedani ni, in stavimo kaj, da bi sedanj — posebno konservativni — metni očetja rajši uveli v šolo kitajski jezik, nego slovenski. Učenke naj bi na mesec 6 gld. učnine plačevala, za uboge pa bi se prihranilo 24 prostih sedežev.

Ljubljanske trgovinske zbrane načelnik g. J. Kušar i namestnik g. J. Nep. Horák sta uže potrjena.

Zrak se čisti na Kranjskem. Nekoliko najbolj razvilitih nemščarskih junakov učitelnikov je moralo uže čez mejo, kakor smo o svojem času poročali. Zadnji mej temi je g. Onderka, nemščarski vodja v Idriji; premeščen je v Pribram na Češko. Tudi je vis. vladu v Kočevje poslala glasovitega Wawrecka, kateri je znan o skandalu na Smarnej gori in o strašnej (l) Melivojske bitvi, in bil prvi voditelj občeznanega, a hvala Bogu, uže v miru počivajočega društva »Liedertafel«. Srečno pot!

Papežev nagovor na romarje se prevede v vse slovanske jezike ter se razdeli po slovanskih deželah. Skof Strossmayr dobi oblast, da bo smel bosniške škofe posvečevati.

Slovenska matica bo imela 9. julija sejo, v kateri se izvoli nov tajnik.

Biblioteka za povjest dalmatinšku, pod tem naslovom bodo izdajali gojeti domače zgodovine v Dubrovniku, na čelu jim profesor Jos. Jelčić mesečen časopis; izhajači začne meseca avgusta ter bo veljal na leto 4 gld. 50 kr. Naj bi ga narodnaci krepko polpirali, ker nalogo ima lepo in veliko, ako pomislimo, kako velike imenitnosti je Dalmacija v zgodovini.

Nova podzemeljska jama na Krasu so našli prav blizu Trsta. Ko so namreč delalci v kamenolomih tvrdke Scalmanini pri sv. Križu izkopali veliko ploščo, našli so pod njo v zemljo držčko luknjo. Vlastnik je začel takoj jamo preiskavati; necega delalca so spustili po vrvi, on je opazil, da od stropa vise veliki kapniki. Drugi dan se je zopet preiskaval, ali ne z velikim vesphem, ker je manjšalo potrebnega orodja, toliko se je vendar dokazalo, da je jama okoli 22 metrov globoka, in da se pot iz nje vije. Vode v jami ni bilo. Natančneje preiskave bodo te dni.

Morskega volka so videli mornarji ladije »Maria Concetta« tri morske milje od Poreča.

Iz Trebča nam piše gosp. župan, naj v imenu vse duhovnije javno zahvalo izrečemo ondotnemu učitelju g. Pertot-u, kateri je mladino v petju tako izuril, da še lepšega petja, ko pri procesiji na Telovo, tam ni bilo nikoli. Da bi se pač mnogo enako marljivih učiteljev našlo!

Nova knjiga. — V J. R. Miličevi tiskarni v Ljubljani je ravnokar izšla knjiga pod naslovom: »Nauč o harmoniji in generalbasu, o modulaciji, o kontrapuntu, o imitaciji, kanonu in fugi s predhajajočo občno teorijo glasbe in s prisvatom o harmonizaciji starik tonovih načinov z glavnim ozirom na učence orglarske šole.« — Spisal Anton Foerster, vodja orglarske šole itd. v Ljubljani. — Knjiga obsegata 94 stranij v velikem 8° in velja 1 gld. 30 kr., po pošti pod križnim ovitkom 5 kr. več. — Dobiva se samo pri J. R. Milicu v Ljubljani, stari trg št. 19.

Razne vesti.

Spomenek cesarju Maksimilijanu v Kvertaru. Iz Mehike se poroča, da se ima v Kvertaru na mestu, kjer je bil cesar z generalom Miramon in Mejia ustreljen, postaviti spomenik iz treh granitnih piramid.

Repata zvezda, katero je najprvi 4. t. m. zapazil zvezdogled Gould v Kordovi na Španskem, vidi se zlaj tudi pri nas s prostim očesom in se bo nekaj dni vsako noč še bolj videla, ker se bliža zemlji. Potem pa zginie od treh granitnih piramid.

Potres je ovsobodil. na otoku Hiosu v do smrtni ječi bivajočega učenega Turka po imenu Hodža Ahmet. Bil je v ječo obsojen zato, ker je sveto pismo preložil na turški jezik. Potres je njegovo ječo razrušil in on ušel nepoškodovan ter se prepeljal na angleškej ladiji v London.

Potresi se mej jadranskim, sredozemskim in črnim morjem zelo ponavljajo; ne mine teden, da bi se v enem ali drugem kraju o njih ne slišalo. Zadnje dni je bil v Metkoviču hud potres.

Zlato na Ogerskem. Pri Paksu na Ogerskem je kopal Daniel Rosner vodnjak ter našel poseben pesek ter menil, da je zlato v njem. Kemiške preiskave so pokazale, da je v peščenih legah okoli Paksa res zlato i začeli so ga kopati uže na petih krajih.

Prebivalstvo v Londonu Po zadnjem ljudskem štejanju ima London, ki je imel v letu 1871. 3.254.280 duš, zdaj uže 3.814.571 prebivalcev, tedaj se jih je v desetih letih pomnožilo za 560.311 to je 17 odstotkov. Ako se bo ljudstvo

v Londonu še dalje tako množilo, imel bo konec tega stoletja 5 milijonov duš.

Konec sveta. Dr. Samuel Abramien, vsebinski zvezdogled v Bostonu je proračunil, da bo zadnja oktober 1881 konec sveta. V polnici vstane boj mej planetami Jupiter, Saturn i naša zemlja, naša zemlja pride v sredo in zato je boste planeti rebra polomile. — Natura prorokovanja imamo vsach pet let, menda, kar prehiva človeštvo na zemlji, a svet vendar še stoji ter utegne stati še mnogo let, ko od nas ne bude ni čepljev ni dret.

Razni pozdravi. Arabec pravi: »Naj ti bo jutro prijetno.« Turk: »Naj te Bog blagoslov!« Perz: »Naj se tvoja senca nikoli ne zmanjša!« Egiptčani vprašajo: »Kako je s tvojim dihanjem?« Kitajec: »Ali je vas želodec zdrav?« Holandci: »Kako popotuješ?« Svedi poprašujejo pozdravljenega, kako močen je; Rus vošči zdravja in Anglež poprašuje, kako se delo otseda.

Postano.«

Ker smo se zanašali na dopisnika iz Bzovice, ki je pisal v štev. 23. »Edinosti«, da popravi svojo pomoto v drugi številki, pa tega ni storil, zato ne moremo dalje ollašati, da ne bi razjasnili svetu gole resnice in dogodka, kateri se je pripeljal pri zadnjaj komisiji. Naznajeno nam je bilo od našega okrajnega glavarja, da zadnjega maja pride omenjena komisija v Padriču, in da si morajo sosedje v Padričih izbrati pet zaupnih mož, kateri bodo odgovarjali na pršanja gozdarske komisije. Zbrani možje so ponizno odgovarjali, da ne morejo dovoliti pogozdovanja, ker je pomanjkanje paše in dokazalo se je, da moramo vsako leto pašo o vasi Riemanje kupiti, ker naše paše nam je malo. Ko niso zbrani možje hoteli prostora za pogozdovanje odločiti, ostro je zahteval gozdarski svetovalec g. vitez Gutenberg, da župan mora sam prostore odkazati za pogozdovanje. Župan se zagovarja, da sam ne more tegu storiti, aki določeni možje niso s tem zadovoljni. Na to se gozdarski svetovalec g. vitez Gutenberg proti županu obrne, v obraz mu plune, surovo govori: Ti nisi mož, ti si baba ter kos cigare vanj vrže. Župan se je zato odpovedal službi.

Ni pa res, da so v Padričih kmetje mejnike izruvali, ampak v Gropadi se je to drugi dan zgodilo. Ko je pa gozdarska komisija v Trebče prišla, sprejeli so jo spodobno zaupni možje z vaškim glavarjem, in ko je omenjen svetovalec zahteval, naj bi šli prostor odkazati za pogozdovanje, začelo se je ugovarjati, da ni mogoče dovoliti pogozdovanja zarad pomanjkanja paše. Ko je pozneje prišel 73 letni posestnik in rekel, da ne bo mogel kmet več izhajati, odgovoril mu je vladni svetovalec v hrvaškem jeziku: Muči, stari, ti ne boš več dolgo živel. Kmet mu odgovori: Gospod, ne govorim dosti za se, govorim za one, kateri so mlajši od mene. Na to ga je c. k. svetovalec iz družbe pahnol, naj gre starci domu in mu zraven še s palico pomeril. Ko je pa ljudstvo se začelo spogledovati, rekel je še ta gospod, da se ne boji vseh okoli stojajočih ter je takoj peto odnesel. Zdaj naj svet sodi, kdo je bil modrejši, kmet ali visokoučeni svetovalec? Kam pridemo, ako se bodo visoki uradniki tako surovo vedli?

Martia Gergič, župan iz Padriča.
Andrej Kralj, kmet iz Trebči hiš. štev. 82.

Javna zahvala.

Blagorodna gospa Ivana Kastelic, soprga tukajšnjemu občinskemu glavarju, blagovolila je podariti soli prav lepo iz lipovega lesa izrezano podobo našega križanega Jezusa.

To podobo, katera je tudi uže blagoslovena, naročila je preblaga gospa iz Ljubljane in stanc blizu zo gld.

To bo gotovo v našej učilnici najlepši kras.

Tudi vrli njen soprog g. Gasper je naročil od zvonarja Samasse v Ljubljani lep šolski zvonec, kateri uže več časa visti nad glavnim vhodom šolskega poslopja na zvoniku, prav okusno iz belega kamena izsekanem.

Ta za napredek jako navdušeni rodoljub, kateri ima osobito za našo šolo mnogo zaslug, žrtval je za to prepotrebno stvar preko 140 gld.

Za tako počitovanost izreka solska vodstvo v svojem in v imenu tega šolskega okraja najtoplejšo zahvalo: Bog plati plemenitim dobrotnikom!

Vodstvo solske
V Materiji 25. junija 1881.

Štef. Debenjak
učitelj.

Izkaz

prostovoljnih daril za napravo zastave društva za podporo rokodelcev v Ajdovščini:

G. Ulrich Plancher iz Trsta 30 g. Iz Ajdovščine g. Angelo Casagrande 3 g., sledi: gg. po 2 g.: Daniel Godina, Valentijn Devetak, Heinrich Hohn, pl. Aurel Gasteiger, Josip Kenda, Anton Lokar, Josip Bolačić; po 1 g.: Franz Kodrič, Josip Koller, Ivan Drogulin, Anton Bombič, N. Tederez, Miha Gulielmo,

¹ Za sestavke pod tem naslovom je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor mu zakon izrečno nalaže.

Josip Kallin, Ferdo Makovic, Venzel Johann, Ferdo Balogh, gospa Luiza Höhn, Ivan Pintarelli, Fran Petrič, Alez Brencič, Alojz Batič, Ivan Krta, Albert Batič, Janez Hafner, Vincenc Gaberšček, Karol Balogh, Fran Furlan 90 kr.; po 50 kr.: Fran Nusdorfer, Janez Lisjak, Lorenz Šaup, Janez Fegic, Fran Žigon, Ivan Routar; Anton Kožman 35 kr.; po 30 kr.: F. Lukš, Ignaz Fegic, Josip Hrovat, Anton Marc; po 20 kr.: Jakob Bratiana, Miha Furlan, Fran Krta, Ivan Verčen, Fran Kožman, Gregor Zmerž; po 10 kr.: Anton Čibej, Albert Batič. Iz Sturje: g. Daniel Šapla 3 g. po 2 g.; g. August Nussbaum, gospa Josefa Širca, po 1 g. po 20 kr.: gospa Ivana Premrov, g. J. Breclj; po 1 g.: Ivan De Franceschi, Anton Šapla, gospa: Katarina Nussbaum, Marija Fegic, gg.: Anton Poljšak, Oto Dietz, Josip Fegic, Janez Conta, Fran Kobol, Anton Trčelj, Anton Lahajnar 60 kr.; po 50 kr.: Janez Kastrin, Josip Ergaver, Valentin Fabrič, Janez Fabič, Ivan Premrov, Andrej Lulik, Josip Širca, Ferdo Zvolej, gospa Marija Fegic; Jakob Liker 40 kr. Josip Šemic 30 kr.; po 20 kr.: Anton Šemic, Ignac Rebek, Miha Breclj, Josip Krečič, Fran Topliher Josip Ferjančič, Lorenc Žen, Josip Budihna, Josip Kreč, Anton Žen, Josip Kastrin, Andrej Kastrin; Matija Samič 15 kr.; po 10 kr.: Fran Kompare, Fran Fabjan, Janez Krta. Iz Lokavca po 1 g.: Josip Vidmar, Fran Hmeljak, Blaž Suban 20 kr. Kompare 10 kr. Ferdo Perozzi iz Dornbega 1 g. Jurij Roth iz Gorice 1 g. Josip Kočvar iz Čete 20 kr. Skupaj 106 gld. 40 kr.

Podpisani odbor izrekla vsem častitom gg. davalcem svojo najtoplejšo z

Pain-Expeller
se sidrom
je izvrstno domače zdravilo.

Prodajalnica

jako prostorna i svetla
(6 velikih oken) za prodajo

raznega mešanega blaga

najbolje opravljena,
blizu župnijske cerkve v velikej vasi

na Notrajskem
daje se v najem

s potrebnimi
drugimi prostori vred.

Eventualno mogel bi najemnik prevzeti v oskrbovanje tudi 5 hiš z gostilno i nekolikim vrtom obsežajočim ujeti, travnike i vinograd. — Izvestja daje iz prijaznosti opravnštvo "Edinstvo". (4-4)

Pri slabosti in boleznih prsi, pri jetkih in naduhu in sploh pri boleznih dihah in čistil presega gotovo vsako drugo zdravilo **smojnjakova voda**, ko so se škodljive tvarine iz njih spravile. Posebno poleti, ko se ne more rabiti olje iz ribnih jeten in jodovi preparati, edino zdravilo je **smojnjakova voda**, ki se more pripomočati. Ne le, da naravnost odpravlja vzroke zgoraj omenjenih bolezni, temveč krepi tudi in čisti ves organizem. Rabl se samo **smojnjakova voda** kemikarja in lekarja **O. Balda**, katerega ime je na stečki, da se obvaruje mnogih in škodljivih ponarebed.

Glavna zaloga: Lekarna Rondolini Riborgo 13; Pro. daje se v lekarnah: Minissi, Zanetti, Jeroniti, Foraboschi, Aliprandi, Rocca, Xicorich, Picciola, Fentler, Uderick, Roris, de Leitenburg piazza S. Giovanni, de Leitenburg Giardino pubblico. (4-1)

Na sto tisoč ljudi

ve hvalo za lepe, goste lasé edino obstoječej c. kr. in kr. ogersko izključljivo privilegirane

Esenici za lasno in bradno rast,

ki tudi grinte brez sledu prežene, kakor k njej spadajoče pristne pomadi iz štajerskih planinskih zelišč, ali orehov iz c. k. in kr. ogerski izključljivo privilegirane fabrike

M. A. Herdlička

Na Dunaji, Wieden, Hauptstrasse, št. 36.

To nepresegljivo sredstvo je moja mnogo imenovana esenica za lasno in bradno rast, ki pri pravilnej rabi in s prideto pomada štajerskih planinskih zelišč ali orehovem izlečkom uže v kratkem času celo na najbolj golik rnjih napravi goste lasé prešanje barvel. Mnogo mladih mož ve hvalo za lepe polne brade mojega esenici za lasno in bradno rast. Če lasje le izpadajo, vpliva vse v osmih dneh, pri grintah uže p-o trikratnej rabi.

Prat. n. šk. sko...
ljevo in nožnj...
barilo za lase
»Koppitzinata
(brez prima...
nega svinca) ki
barva vseh
barak črno-ru...
jato ali scitlo...
rjato v 10 mi...
nutah pod poro...
iz orehovega izlečka, tudi (v kozmetiki) pomado vplavalčič, kakor tudi najbolj moja olja iz orehovega izlečka za barvanje in lasno rast.

Moja ces. in kralj. ogerska izključljivo priv.

Esenica za lasno in bradno rast ozdravlja v vseh primerljajih bolne lasne korenike popolnoma in v najkrajšem času zagotavlja do najpoznejše starosti zelo goste lasé, vpliva prav prijetno na glavno kožo, brani od vsake glistične in revmatične glaro-holi in odprijava vse kožne nesuge. Resnica je, da je dobilo stotero osob, ki so bile popolnoma brez brade ali plešaste, uže od enega do treh mesecov, (v primeri teda) v neverjetno kratkem času, lepo in gosto polno brado, ali goste polne lasé. Zaderajoče mnoge zahvalnice so razstreljene.

Naročila naj se posiljajo glarnej zalogi ces. in kr. ogerski izklj. priv. esenice za lasno in bradno rast

Marije Ane Herdlička

c. k. in kr. ogersk. izklj. posestnici privilegija

Wieden, Hauptstrasse 36 na Dunaji.

Cenik:

1 velika alabastrova steklenica dvojno močne esence za lasno in bradno rast 3 gl. 51 kr.
1 majhna 2 " " "
1 alabastrova steklenica pristne pomade iz štajerskih planinskih zelišč 1 " 50 "
1 alabastrova steklenica pristne pomade orehovega izlečka za obnovljenje las 2 " " "
Pristno lasno barvilo »Koppitzinata« za rudeče, črne, rujeve, ali svitkovljave št. 1 (plavo) št. 2 (rumeno) ob steklenici s pladnjem v krtacama velja 4 " " "
1 steklenica olja orehovega izlečka za ponovljenje las 1 " " "
Pomada orehovega izlečka kosmetik v palčicah 1 " " "
Naročila iz inozemstva ali domačih dežel se proti pošiljati ali po porzetji ročno in naglo vrž. 50 "

Zavitek 30 kr. več. (24-12)

Kopalische v Trstu

nadzorovano po Dr. P. Gorzalini, via Gelsi št. 42 (Acquedotto). Kopal v kadeh; studenčnica, topla in mrzla. Mineralna voda (žveplo, železo, arsenik itd., slap, parna kopal itd.). Cena in vse drugo se poizvle vsaki dan pri kopalischenem vratarju. (6-6)

Ravnanje z vinom

so džansko uči v novo izdani knjigi z recepti, katera obsega: navod k požlahtenju kislega, pustega **naturnega vina**, napravljanje vina **brez grozja**; vina iz drožij (iz 100 litrov 1000 litrov) s pristavkom popolnoma zdravil snovi za **ceno domače pijača**, in fina vina v buteljki; dalje naredbo umetne prav dobre **pijača iz sadu**, vinskih oceta, ocetove esence, žganja, ruma, likera, sadnih izlečkov, drožij, dišav, zdravilnih spirtoznih balzamov, mija, in nad 1000 trgovinskih stevari, ktere dajejo več ko 100%, dobička. — Cena 3 gl. — Naročuje se z gotovim denarjem ali poštnim povzetjem pri: **Marija Hrdlička**, c. k. priv. lastnika, Wien, Wieden, Hauptstr. Nr. 36, I. Stock 34. (24-12)

Temeljita pomoc

vsem, ki so v želodci ali trebuhi bolni.

Ohranjenje zdravja
naslanja se večim delom na **čiščenje in sanjenje sokorice in kriji** in na pospeševanje **dobrega prebarjanja**. Najboljše za to sredstvo je

dr. Rosa živiljenski balzam.

Živiljenski balzam dr. Rozov odgovarja popolnem vsem tem zahtevam: isti **ožine** vse prebarjanje, nareja **zdrobo in čisto kri**, in truplo dobi svoje prejšnjo moč in zdravje zopet. Odpravlja vse teško prebarjanje, posebno **gjus do jedi, kisló riganje, nepotast, bljevanje, krc v Želodci, zastinjenost, zlati žilo**, preobrat **Želodca z jedili itd.**, je gotovo dokazano domače sredstvo, i se je v kratkem zaradi svojega izvrstnega uplivanja obče razširilo.

1 velika sklenica 1 gld., pol sklenice 50 kr.

Na stotine pism v priznavanje je na razgled pripravljenih. **Razpoljila se na frankirane dopise na vse kraje proti postnemu povzetju zlate.**

Prečastiti gosp. Fragner!

Naznamjam Vam, da je od Vas prejeti dr. Rozov Živiljenski balzam storil pri meni najboljši uspeh: že eno leto ga rabim, in od tega časa je moje zdravje stalno dobro. — Četiri leta sem živiljenski v Slavoniji, in poleti vladal tukaj tako huda mrzlica, da se me je vsako leto lotila; toda leta 1879 sem jo s pomočjo dr. Rozovega Živiljenskega balzama odvrnil; prej me je mučila slabost Želodca, a zdaj me je ponehala. Vsled tega sem ta balzam mnogim nasvetoval, in vsakemu je v korist; bom ga dalje vsem priporočal.

Braigovolite mi zopet tri velike steklenice dr. Rozovega Živiljenskega balzama poslati.

S spoznavanjem Vam udani sluha

Stefan Tobi, mašinski klučar v Egemesu pošta Koska.

Svarjenje! ■■■

Da se izogne neljubnim napakam, zato prosim vse p. n. gg. naročnike, naj povsodi izredno dr. Rozov Živiljenski balzam iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi zahtevajo, kajti opazil sem, da so naročniki na več krajih dobili neuspešno zmes, aka so zahtevali samo Živiljenski balzam, in ne izredno dr. Rozovega Živiljenskega balzama.

Pravi dr. Rozov Živiljenski balzam

dobi se samo v glavnem zalogi izdelovalca B. Fragner-ja, lekarna »k črnemu orlu« v Pragi, Eckeder Spornergasse Nr. 205-3.

v Trstu: P. Prendini, lekarničar; G. Foraboschi, lekarničar, Jak. Serrallaro, lekarničar.

V Gorici: G. Cristofolotti, lekarničar; G. B. Pantoni, lekarničar. V Oglej: Damaso d' Elia.

V Zagrebu: Sigma, Millisch, lekarničar.

Vse lekarne in trgovce trgovine z materialima blagom in Astro-Ogerskej imajo zalogo tega Živiljenskega balzama.

Tam se tudi dobi:

Pražko domače mazilo zoper bule, rane in vnetje vsake vrste.

Ako se ženam prsa vnamejo, ali strdijo, pri bukah vsake vrste, pri turih, gnojnih tokih, pri črvu v prstih in pri nohanjih, prizlezah, oteklinah, pri izmašenjih, pri morski (mrvi) kosti zoper revmatične otekline in putiko, zoper kronično vnetje v kolencih, rokah, v ledji, če si kdo nogo spahnje, zoper kurja ofesa in potne noge, pri razpolakanih rokah, zoper lisaje, zoper oteklino po piku mrševov, zoper tekoče rane, odprte noge, zoper raka in vneto kožo ni boljšega zdravila, ko to mazilo.

Raba je priprosta; mazilo (žavba) se namaže na platneni robe in se pritisne na bolesno stran. Čez 4-6-8-12 ur se naredi nov flašter. — Zaprite bule in otekline se hitro ozdravijo; kjer pa vanete, **potege mazilo v kratkem času ogrožajo na-se, in rano ozdravi.** — To mazilo je zato tako dobro, ker hitro pomaga in ker se po njem rana prej ne zaceli dokler ni rast bolja ogrožica resa pogresna. Tudi zabrani rast divjega mesa in obvaruje pred snetom (črnim prisadom); tudi bolečine to hladino mazilno potosi. — Odprte in tekoče rane se morajo z mlačno vodo umiti, potem se le se mazilo manje prilepi.

Škatljice se dobodo po 25 in 35 kr.

Balzam za uho.

Skušeno in po množini poskusih kot najzanesljivejše sredstvo znano, odstrani nagluhnost in pojenu se dobi tudi popolno uže zgubljeni sluh. 1 sklenica 1 gld. a v.

Skladišče vsakovrstnih Singer-jevih amerikanskih Šivalnih strojev.

Ameriški Singerjevi stroji s poboljšanim mahalnim kolesom. Ti stroji so pridobili na vseh razstavah darila, so najboljši, in poročajo dajem za nje 8 let, akopra Singer & Comp. za svoje samo 5 let garantira. Skladišče do Howeja, Wilson-a Weeler-ja itd. Naročila iz dežele in pravljeno se cenilo in nastaneno izvršujejo. Prodaja tudi

Philip Battieb,
Aquedotto št. 23, Trst.

Vinske sesalke

(pumpe) najboljše sestave, pri shodu vinorajcev na Dunaju in državnim in enim zlatim darilom zaradi dobre izdelave odlikovane, s vso pritiskino; prave ameriške cevi z dveletnim poroštovom, Mousseux, sodec, menjalne in kijunaste pipe, prehodne zaklopnice in vsi izdelki iz kovin pri Franc Syrowy, Wien, III. Bezirk, Fasangasse Nr. 18. v lastnej hiši. (24-1)

Novo zboljšani francoski

Tambourir-vezni stroj.

(Izvor Bonnac.)

Plissé in Coffrir- stroji razne velikosti, posebno priporočljivi pri rovstanju.

Gust. Lintner, Wien
Mariahilferstrasse 117. (10-5)

Fabrika decimalnih in centimalnih vag za živino in na mostu.

najboljše barvitlo za lasé za bleskasto, rujaro in črno edino najboljše na kontinentu, s poroštovom, da se porne zvezek, barva v 15 minutah in stalno, da se barva pri umiranju ne odmita. Patent za Astro-gersko. Cena za karton tekočina za Živiljekasto 4 gld. — za črno ali rujaro 3 gld. — z natancim naznanim, kako se ima rabiti 20 kr. več v gotovini ali s povzetjem.

Koppitzinovo

najboljše sredstvo za okrasjenje kož zoper protin, revmatizem, kožne spinščate, stare in nore rane, otekline, kakor tudi zoper vsako drugo znanjo bolezni steklenica 1 gld. 20 kr. v gotovini ali s povzetjem, z ovitkom 20 kr. več. Mnogo spričal leži na razgled pri M. Herdlička, c. k. priv. vlastnik na Dunaji, Wieden, Hauptstrasse št. 36, kamor naj se posiljajo resa naročila. (24-5)

Podpisana si jemlje čast naznani, da ima uže 30 let v Trstu Via Nuova Nr. 735 zraven grške cerkve.

Zalogo mašnih oblačil vsake vrste cerkvenih priprav.

V zvezi z domačimi in ptujimi tovarnami, lahko vsako naročilo točno in hitro oskrbi.

V podpisani zalogi se nahaja vsake vrste blago v svili prepreženo s zlatom in srebrom finim, damasti za cerkvene in društvene zastave, za mašna oblačila preproge v svili, v zlatu in srebru in vsaki drugi kovini. V zalogi ima kelhe, svečnike, križe, lampe, svetilne, monstrance, kadilnice itd.

Vsa naročila izvrši natančno, okusno in elegantno, bodi si iz šivanine (štikanja) z zlatom ali z svilo. Prevzame tudi vsake vrste dela iz lesa kakor svečnike, križe, božje grobe, podobe, tabernaklene, trone itd. Ker podpisana uže čez 30 let v tej stroki dela, pridobila si je ime po raznih škofijah in farah, kar dokazuje obilna pohvalna pisma in spričevala od onih, katere je posluževala s svojimi izdelki. (10-4)

Mlatilnice

in čistilnice za žito se dobivajo pri Schivitz & Comp.

Via Zonta št. 5. v Trstu.

The Singer Manufacturing & C. New-York.

Ako se plati vsak teden samo eden goldinar, dobi se

Originalni

Singer-jev Šivalni stroj,

in to brez povišanja cene.

Poročilo se daje za pet let, poduk na domu brezplačno.